

Biskop Atle Sommerfeldt:
Sendt til verden for helbredelse
Nyttårstale 12.januar 2014

Kirken er sendt til verden

Jesus innledet sitt offentlige virke i synagogen i hjembyen Nasaret ved å presenterte hva han var sendt for, eller sin misjon. Han gjorde det ved å sitere profeten Jesaja:

«Herrens Ånd er over meg, for han har salvet meg til å forkynne et godt budskap for fattige. Han har sendt meg for å rope ut at fanger skal få frihet og blinde få synet igjen, for å sette undertrykte fri og rope ut et nådens år for Herren» (Lukas 4,18f).

Jesus levde denne visjonen i sin opptreden i datidens samfunn. Da døperen Johannes spurte om Jesus var den Gud hadde sendt til verden, svarte han ved å henvise til helbredende handlinger han utførte for menneskene:

«Gå og fortell Johannes hva dere hører og ser: Blinde ser, og lamme går, spedalske renses, og døve hører, døde står opp, og evangeliet forkynnes for fattige. Og salig er den som ikke faller fra på grunn av meg» (Matt 11,4-6).

Det er menneskene som sliter med i livene sine Jesus identifiserer seg med når vi kalles til regnskap for våre liv: «Kom hit, dere som er velsignet av min Far, og ta i arv det riket som er gjort i stand for dere fra verdens grunnvoll ble lagt. For jeg var sulten, og dere ga meg mat, jeg var tørst, og dere ga meg drikke, jeg var fremmed og dere tok i mot meg, jeg var naken og dere kledde meg, jeg var i fengsel, og dere besøkte meg» (Matt 25,34-36).

Det er dette oppdraget den oppstandne Kristus ga kirken da han sendte den til verden for å fortsette å kjempe for Guds visjon om en helbredet menneskehet og skaperverk.

Gjennom hele Israels historie i Det gamle testamentet, i Jesus virke og i Paulus sine brev utfoldes erkjennelsen av at maktavere kan ødelegge menneskers helbred. Like tydelig er det at Gud involverer seg til fordel for dem som får livene sine preget av undertrykkelse, utstøting, angst og fortvilelse. Dette er bakgrunnen for at kirken gjennom hele sin historie har involvert seg i menneskenes levkår og det samfunnet mennesket lever og utfolder seg i.

Menneskets åndelige lengsel etter livstolkning og livshjelp forankret i noe eller noen utenfor oss selv, er for kirken en lengsel etter Gud. Kirkens sentrale budskap er at Jesus fra Nasaret viser oss hvem Gud er, hva Gud gjør i verden og hvordan Gud inviterer oss til å delta i sin kamp for liv og helse for mennesker og natur. Kirkens sentrale sendelse er derfor å bidra til at Guds visjon om en helbredet menneskehet og natur konkretiseres i hennes samtid.

Vi kan finne fotavtrykk av denne visjonen ned gjennom hele kirkens historie. Gud har hele tiden hjulpet kirken til å erkjenne og levendegjøre både hvordan Guds visjon trues og hvordan den

ekspanderer og inkluderer stadige flere grupper av mennesker som tidsånden i ulike generasjoner har stengt ute.

Kirkens historie har også mange eksempler på at kirken har sviktet sin kritikk av makter og myndigheter som binder og undertrykker, og på at hun selv har bidratt til utestenging og undertrykkelse. Eksemplene på feilvurderinger er mange. I Grunnloven av 1814 ble jøder og jesuitter utestengt fra riket, og eiendomsløse, alminnelige arbeidstagere og kvinner ble ikke inkludert i det folket som hadde stemmerett. Det betydde at 93 % av befolkningen ikke hadde stemmerett i grunnloven av 1814.

Kirkene ble som kjent brukt som stemmelokale for Riksforsamlingen på Bededag 25. februar 1814. Sokneprest Lars Inge Magerøy i Enebakk har på bispedømmerådets oppfordring sett på prestenes forkynnelse denne dagen. Forkynnelsen den gangen var nært knyttet til den politiske prosessen og bidro til mobiliseringen inn mot Riksforsamlingen. Interessant er det også at både embedsmennene, rasjonalistiske prester og Haugevekkelsen sto sammen i dette samfunnsengasjementet.

I dagens internkirkelige avklaring om vårt forhold til den inkluderende ekteskapsloven fra 2009, kan det være nødvendig å minne om det jeg betrakter som Bispemøtets feilvurdering i sin uttalelse fra 1954 da regjeringen foreslo å delvis avkriminalisere homoseksuelle handlinger. Bispemøtet hevdet at slike perverse handlinger utgjorde en samfunnsfare av verdensdimensjoner, og at det dessuten ville bli umulig å hindre organisasjoner for homoseksuelle å utgi sine publikasjoner og delta i den offentlige debatt. Synspunktene kan fortsatt gjenkjennes i dagens debatt, senest i den anglikanske erkebiskopen i Ugandas sin støtte til strengere straffer for homoseksuelle og Den russisk-ortodokse kirkes støtte til forbudet i Russland mot homo-sympatiserende ytringer. Heller ikke den norske debatten er ukjent med beslektede holdninger. Men det store flertallet i Den norske kirke har helt andre holdninger enn det Bispemøtet i 1954 ga uttrykk for.

De feilvurderinger Bispemøtet gjorde for 60 år siden, betyr imidlertid ikke at kirken må trekke seg tilbake fra samfunnet av frykt for å gjøre feil. Kirkens sendelse er å avdekke forhold som hindrer Guds visjon for mennesker og natur, lindre smerten hos dem som rammes og stimulere de og det som fremmer Guds visjon i samfunnet. Hver generasjon har så plikt til å tolke sin samtid og involvere seg som best en forstår og kan. Samtalen og diskusjonen må gå om hva dette engasjementet skal bestå i, og hvilke posisjoner kirken bør mobilisere støtte for. Alle er meningsberettiget, og for kirken er det i seg selv et positivt resultat dersom personer i maktposisjoner og alminnelige borgere diskuterer hvilke konsekvenser kristne og etiske verdier bør få i konkrete politiske avveininger.

Det er enkelte som knytter et slikt samfunnsengasjement til Den norske kirkes politiserende biskoper som i krampe forsøker å være moderne og relevant. Religion er en privatsak og handler om åndelige spørsmål, hevdes det. Så enkelt er det imidlertid ikke. Alle de tre tradisjonelle, historiske hovedstrømmene i kirken - katolsk, ortodoks og protestantisk - har et levende samfunnsengasjement som en integrert del av sin sendelse i verden.

I Norge er det enighet blant disse om at vår største samfunnsutfordring i dette århundre er hvordan vi skal bruke vårt store handlingsrom som verdens mest velstående befolkning og stat. Velger vi å bygge en mur rundt oss og bare relatere til de andre når vi selv kan tjene på det som selger av fossil energi og forbruker av billige feriesteder og forbruksvarer? Eller våger vi å bruke handlingsrommet til beste for det globale fellesskapet, slik at menneskets verd og skaperverkets integritet beskyttes og fremmes for alle? Det er dette andre handlingsalternativet som er det felleskirkelige budskapet. Politikere, kirkefolk og borgere må derfor venne seg til at kirken involverer seg i samfunnsspørsmål for å bidra til at vi som befolkning og samfunn velger denne retningen på vår utvikling.

Per Lønnings salme fra 1969, skrevet i dette huset, er bare et av mange uttrykk for dette engasjementet:

Helga Johanne Størdal: NoS2013 nr 735:
«Gud, i en tid da alle krefter røyner»

Kirken lever i denne sendelsen som et pilegrimsfolk som beveger seg ved hjelp av to bein: Bønn og arbeid. I dynamikken mellom bønner, tydeligst manifestert i kirkerommet og i gudstjenestene, og et helbredende samfunnsengasjement utenfor kirkerommet manifestert i omsorg, mobilisering av ressurser og overvåking av makten, lever kirken sin sendelse helt til Gud en dag i sin nåde vil skape en ny himmel og en ny jord der rettferdigheten bor og skapelsens kjærlighetsfellesskap er gjenopprettet.

Dette er også livsvilkårene til Den norske kirke i Borg. I det følgende vil jeg gi noen bilder av hvordan denne helbredende tjenesten ser ut ved begynnelsen av 2014. Den kloke, men tidvis kontroversielle samfunnsmedisineren Per Fugelli, har identifisert det han kaller folkehelsens fem grunnstoffer som ikke kan kjøpes på et apotek, men må utvikles i nære og større fellesskap, i det samfunnet vi har ansvar for å utvikle (Dagbladet 22.12.2010). De fem grunnstoffene er Verdighet, Tilhørighet, Trygghet, Mening og Handlingsrom. Sett i perspektiv av kirkens sendelse, gir disse fem grunnstoffene en god struktur på kirkens arbeid for å bidra til at mennesker erfarer Guds helbredende livskraft i sine liv. I denne sammenheng vil jeg legge mest vekt på to av disse grunnstoffene, nemlig verdighet og tilhørighet.

Menneskets verdighet er alltid konkret

Forståelsen av menneskets verdighet er utvidet betydelig i vår kulturkontekst de siste århundrene. En universell bekjennelse til alles menneskeverd dannet grunnlaget da verdens stater i 1948 ble enige om Den universelle erklæring om menneskerettigheter. Bispemøtet sluttet seg til prinsippene i Menneskerettighetserklæringen i en større uttalelse i 1968, og i 2012 ble menneskerettighetene inkludert som en del av statens verdigrunnlag i den nye § 2.

Men vi kan også i vårt samfunn gjenkjenne en tendens til å blande sammen den dobbelte betydningen av menneskers verdi. Grunnbetydningen i Den universelle menneskerettighetserklæringen er at menneskets verdi er knyttet til menneskets verdighet, i de tre abrahamitiske religionene forankret i troen på at Gud har skapt alle mennesker i sitt bilde.

Samtidig kan vi se en tendens til at menneskets verdi knyttes til dets samfunnsøkonomiske betydning i form av kostnader og kapasitet til økonomiske bidrag til fellesskapet. Ulike symboler på evnen til å bidra i form av forbruk og livsstil, setter normen for menneskets verdi og bidrar til en ekstremt prestasjonsorientert kultur. «Vi kan ikke alle være plussmennesker», skriver Maria Reinertsen i Morgenbladet nr 50 i 2013, og poengterer at «problemet oppstår når en forveksler bidrag til staten med bidrag til samfunnet». En særlig utsatt gruppe når man prøver å definere hvem som er «pluss-mennesker», er innvandrere. I samarbeidsavtalen mellom KrF, Venstre og regjeringspartiene presiseres det at en skal velge ut «kvoteflyktninger med størst sjans for en vellykket integrering». Reinertsens spørsmål i Morgenbladet mot denne tekningen, er betimelig: «Når skjedde dette, at et menneskes rett til beskyttelse for krig og naturkatastrofer ble gjort avhengig av hvor lønnsom hun var eller blir på sikt for mottagerlandet»?

En annen særlig utsatt gruppe i vårt samfunn er mennesker med ulike kognitive begrensinger, enten på grunn av utviklingshemming, psykiske traumer eller demens. Vi har utviklet en omsorg båret av fellesskapet som er av de aller beste i verden. Statsministerens nyttårstale i år bekreftet og utdypet dette på en tydelig måte.

Allikevel har vi et godt stykke vei å gå før vi som fellesskap bekrefter alle menneskers fulle menneskeverd. På fredag kunne vi høre om en undersøkelse som viser at utviklingshemmede i stadig mindre grad omtales i media. Kirkens oppgave er, som en nødvendig motvekt, å forkynne at alle mennesker er skapt i Guds bilde, og vi skal være med å stimulere til en samfunnsutvikling der alle kan stå oppreist med stolthet, integritet, selvrespekt og verdighet.

Retten til religionsutøvelse har for eksempel vært tilfeldig og reflektert en underkjennelse av mennesker med kognitive begrensinger sin religiøsitet. Det var derfor med stor tilfredshet at Borg bispedømme sammen med Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn og Helsedirektoratet kunne lansere en veiledning for hvordan denne retten til religionsutøvelse kan ivaretas og forbedres i den praktiske omsorgshverdagen for dem som er tjenestemottagere av offentlig finansierte tjenester.

Samtidig er det grunn til å advare mot tendenser til teknologisk tilrettelegging for et sorteringssamfunn der en gjennom tidlig ultralyd og eugenikkparagrafen i dagens abortlov gjør fosterets helsestatus til et selvstendig grunnlag for abort. Kommunikasjonen i det offentlige rom om dette har i flere tilfeller dessverre gitt uttrykk for holdninger der menneskets verd knyttes til funksjonsevne og hvilken grad en belaster fellesskapets økonomiske ressurser.

***Helga Johanne Størdal: NoS2013 nr 735:
«Du gav meg, Gud, eit liv i denne verd»***

Norge er en velstående øy i et Europa som sliter. I følge Den internasjonale Røde Kors Føderasjonen er 18 millioner innbyggere i EU avhengig av matvarehjelp, 43 millioner får ikke nok å spise og 1/4 av befolkningen er i risikozonen for sosial ekskludering og fattigdom. I Romania er det 40 % i denne risikozonen, i Latvia og Litauen enda flere. Noen få har funnet tiggings i Norge som et akseptabelt alternativ. I omtalen av disse i norsk offentlighet i fjor ga for mange uttrykk for

holdninger som viste manglende respekt for deres verdighet. På meg gjorde det inntrykk da en av dem sa: «Jeg forstår at folk ikke har penger, men de kan vel se meg i øynene og smile!» Det må være en ambisjon for kirken i Borg neste sommer å videreføre tradisjonen fra Trefoldighetskirken i Oslo med gjestebud for romfolk i noen av våre kirker. Vi vil også undersøke måter som våre vennsrelasjoner til kirker i Romania kan bli en del av det arbeidet Kirkens Bymisjon, Kirkens Nødhjelp og Frelsesarmeen nå utvikler for fattige i Romania.

For mange homofile har deres kamp vært en kamp for aksept av deres fulle menneskeverd og fulle deltagelse i samfunn og kirke. Den anglikanske erkebiskopen i Uganda og Den russisk-ortodokse kirke er eksempler på at kampen for anerkjennelse også handler om akseptering av deres fulle menneskeverd. Det er med en viss forbauselse jeg registrerer at enkelte i vår egen kirkelige debatt bruker nettopp andre kirkers motstand mot homofiles fulle menneskeverd som støtte for at også Den norske kirke skal forskjellsbehandle dem. Når enkelte hevder, slik Bispemøtet gjorde i 1954, at akseptering av denne lille minoritetens livsførsel truer hele samfunnsordningen, uttrykker dette en stigmatisering som underminerer homofiles menneskeverd. Det er derfor meget gledelig at et samlet Bispemøte anerkjenner kvaliteten i homofiles kjærlighet og rett til en samfunnsmessig ordning av sitt samliv. Jeg tilhører flertallet i Bispemøtet som også mener at det ikke finnes tilstrekkelige grunner i Skrift og bekjennelse til at kirken skal avvise den inkluderende ekteskapsloven. Jeg vil derfor arbeide aktivt i 2014 for at kirken åpner for en offentlig anerkjent liturgi som velsigner alle ekteskap inngått i henhold til denne.

Tilhørighet lokalt, nasjonalt og globalt

Religionen er menneskenes normale forståelsesramme for de store, eksistensielle spørsmålene vi aldri kan tenke eller forske oss ut av. Ståsettutvalget løftet i 2013 den offentlige samtalen om hvordan vi som et livssynsmangfoldig samfunn skal utvikle oss i dette århundre. Utvalgets begrep «Det livssynsåpne samfunn» og dets åtte prinsipper, danner et godt fundament for den videre samtalen og politikken. Utvalgets største svakhet er etter min oppfatning at det reduserer religion til en underkategori av livssyn og dermed ikke får godt nok grep om religionen som noe langt mer omfattende enn et tros- og meningsfellesskap. Religionen gir mennesker et meningsbærende livsgrunnlag og bærekraftig tilhørighet, og handler ikke først og fremst om et sett med meninger. Det er denne meningsbærende funksjonen som gjør at religionens organiserte uttrykk i et samfunn gir menneskene rom og steder for trygghet og tilhørighet.

Dessverre er ikke denne forståelsen av religionens betydning for mennesker fullt ut erkjent i det offentlige byråkrati. Utredningen om «Religion- og utviklingspolitikk» fra 2012 viste at utenrikstjenesten har for liten kompetanse på området. Vi har for mange eksempler på at utlendingsmyndighetene mangler kompetanse om religion i sin behandling av konvertitter som søker asyl i Norge. Fra kirkens side blir det viktig at vi bidrar til å øke denne kompetansen generelt, og særlig hos i utlendingsmyndighetene.

Derimot reflekterer Kulturutredningen 2014 (NOU 2013:4), det såkalte Engerutvalget, at både religionen og Den norske kirke er et sentralt element i samfunnets kulturelle grunnmur, og som så absolutt er gyldig for Den norske kirke i Borg:

«Den norske kirke har som folkekirke en særlig rolle som formidler av kulturarven, slik den er innvevd i kirkebygg og menneskers livsriter. Den norske kirke har en landsdekkende kulturell infrastruktur med tilstedeværelse i alle landets kommuner. Kirken er en viktig arena for kirkemusikk, visuell kunst og andre kulturaktiviteter, herunder både profesjonell virksomhet og amatørkultur, som kor, fritidsklubber, danse- og teatergrupper. Den framstår flere steder i landet også som en viktig kulturprodusent. Kirkebyggene er sentrale kulturarvbærende arenaer som utvalget regner som en del den kulturelle grunnmuren. Utvalget vil fastholde at den kirkelig relaterte kulturarven er et verdifullt grunnlag for identitets- og meningsskaping også i dag».

De lange linjer i norske lokalsamfunn inneholder alltid et kirkebygg og en kirkelig praksis. I tusen år har kirken - først som romersk-katolsk, deretter som lutherske statskirke og nå i et mangfold av kirkesamfunn, ikke minst migrantkirkene - gitt mennesker tilhørighet og stabilitet. Folks fortellinger om sine og slektens liv kan ikke løsrives fra fortellingen om kirken i lokalsamfunnet og i nasjonen. Kirken har ledsaget mennesker ved livets store begivenheter og slik skapt hellige steder og rom i menneskers liv som ikke lar seg viske ut. På gravlundene synliggjøres generasjonene før oss, og i døpefontene er vannet som binder oss til Gud og til hele skaperverket. Vår oppgave som kirke er å fortsette å være et slikt sted for tilhørighet der mennesker får bekreftet sine liv og gitt utfordringer for fremtiden.

I 2013 ble arbeidet med de gamle pilegrimsledene i Østfold vitalisert, og slik synliggjøres en gammel tradisjon som gir mulighet for vår generasjon å slutte seg til sine formødre og forfedres tradisjoner. I en tid der mye endres raskt er kirken et sted, et rom og et fellesskap som bekrefter folks tilhørighet.

En av dem som betydde mye for tilhørighetens uttrykksform, var vår egen Egil Hovland som døde i februar 2013. I begravelsen var kirkens galleri fylt av mennesker som hadde levende tilhørighet til Glemmen kirke nettopp gjennom Hovlands kor og musikk. Hovlandfestivalen i oktober viste bredden i hans kunstneriske verk og gjorde kirkerommet som et inkluderende sted og ankerfeste, hørbart for alle.

Det var ikke tilfeldig at riksforsamlingen på Eidsvoll åpnet og sluttet med gudstjeneste og at valgene foregikk i kirkene. Kristendommen og Den norske kirke har gjennom grunnlovsendingene i 2012 fått bekreftet en viktig rolle også i det nye, og mer mangfoldige Norge. I år vil vi feire grunnloven og Den norske kirke spiller en sentral rolle i denne feiringen. Den norske kirke i Borg er involvert i hele bispedømmet og bidrar med flere spesielle begivenheter og ressursmateriale.

Under visitasen på Jeløya i november spurte jeg en av konfirmantene hva de synes var det flotteste med kirkerommet der undervisningen foregikk denne dagen. «Det er så høyt under taket her at det er god plass til meg også», svarte en av dem. Dette reflekterer at kirkerommet blir brukt på mange flere måter enn tidligere, fra babysang og nattevåk til konserter av alle slag og gudstjenester med duft av himmel og lukt av menneskets mangfold. Den betydelige økningen i nattverddeltagelse viser at Guds invitasjon til deltagelse i Guds store gjestebud blir akseptert av flere. Større rom for individuell åndelighet i fellesrommet frigjør også den enkeltes åndelige lengsel på en annen måte enn før. Utviklingen av gudstjenesten som legger til rette for langt bredere deltagelse og involvering

fra hele Guds folk, bidrar også til å øke opplevelsen av akseptering, selv om endringene for noen også oppleves fremmed.

Endringene i relasjonen mellom stat og kirke har ført til at noen blir utrygge på om det fortsatt er rom for dem i Den norske kirke, eller om vi går i retning av en kirke med høye terskler og strenge krav til tro og livsførsel. Det finnes advokater for en slik smal kirkeforståelse, selv om de fleste av dem tilhører andre kirkesamfunn enn Den norske kirke. Men i mine mange samtaler med rådsmedlemmer, prester og kirkelig ansatte i Borg, er den dominerende holdningen - uavhengig av meninger om aktuelle stridsspørsmål – en forpliktelse på å utvikle en inkluderende folkekirke som ledsager menneskene på deres livsvandring.

Det er liten tvil hos meg om at min generasjon kirkelig lederskap ved neste grunnlovsjubileum i 2114 vil bli vurdert på om vi maktet å utvikle Den norske kirke som en evangelisk-luthersk folkekirke i tråd med § 16 i grunnloven av 2012. Da blir det en svært viktig oppgave for oss i årene som kommer å gi mennesker trygghet for at ingen sær-gruppering vil «ta kirken fra folk» og gjøre kirken til et eksklusivt og ekskluderende fellesskap av de som har et felles tros- og verdisyn på alle store, og en rekke mindre, spørsmål.

***Allsang: NoS2013 nr 26:
«Solbarn, jordbarn»***

Vi tilhører ikke bare et lokalsamfunn, vi er borgere i en nasjon og i et globalt fellesskap. I fjor utfordret jeg kommunene i Borg bispedømme til å øke antallet flyktninger som bosettes etter at de har fått opphold. I 2012 ble det bosatt 514 flyktninger i Borg bispedømme, eller 60 %, av det en ble anmodet om av IMDI. For 2013 viser tallene at det ble bosatt 556 flyktninger. Det utgjør 64 % av anmodningen. Denne økningen er absolutt positiv, men jeg vil fortsatt utfordre kommunene i Borg til å sette seg klare mål om en dynamisk integrering av flyktninger i våre lokalsamfunn. Ved årsskiftet satt det fortsatt 309 mennesker på mottak i våre kommuner, som etter norsk lovs strenge kriterier er anerkjent å ha et beskyttelsesbehov. De har rett til å få hjelp til bolig, og arbeid og de har selvfølgelig samme rettigheter som norske borgere til helse og skolegang.

FNs klimapanels rapport som kom i november 2013 bekreftet igjen at vår klodes klima er under sterk endring, og at en hovedårsak til dette er menneskeskapte og i all hovedsak knyttet til vårt forbruk av fossile energikilder. Selv om det alltid skal være rom for uenighet i enkelthetene, er klimaendringene den saken som i dag er den mest samlende samfunnssaken for verdens kirker – og som også inkluderer samhandling med andre religioner. Mye kan tyde på at 2013 og tyfonen Haiyan på Filippinene vil bli stående som den første store tyfonen i det som sannsynligvis blir naturkatastrofenes århundre.

I Borg bispedømme kan vi være stolte over at vi har den høyeste andelen grønne menigheter i landet. Men det er fortsatt mye som må utrettes. I samtalene med kommunenes ledere har det vært gledelig å registrere at klimapolitikken er et prioritert område i lokalpolitikken. Her er det store muligheter for et fornyet samarbeid mellom lokalkirkens diakoni og lokalsamfunnets tillitsvalgte.

Borg bispedømme har en offisiell samarbeidsavtale med Den evangelisk-lutherske kirke i Jordan og Det hellige land. I 2013 var en delegasjon fra bispedømmets ledelse på besøk til kirken. Bispedømmerådet leder, nestleder og jeg har nettopp kommet tilbake fra innvielsen av et retreatsenter i Jordan ved Jesu dåpssted som Den lutherske kirken i Jordan og Det hellige land har reist, med støtte fra jordanske myndigheter. Også Borg bispedømmeråd har bidratt. Samarbeidet med denne kirken blir en viktig ressurs i det nyetablerte Dialogsenteret i Sarpsborg som bispedømmerådet har besluttet å utvikle. Besøket i 2013 inkluderte også besøk til en av flyktningeleirene for syriske flyktninger i Jordan sammen med Det lutherske Verdensforbund og Kirkens Nødhjelp, som er dypt involvert i humanitært arbeid der. Gjennom samtaler med assyriske flyktninger bosatt her i bispedømmet, har den forferdelige realiteten for befolkningen i Syria blitt nærværende.

Det er meget skuffende at regjeringen ikke er villig til å øke antall kvoteflyktninger fra Syria og - meg bekjent - ikke vurderer en meget raus, rask og gruppebasert familiegjennforening på humanitært grunnlag for medlemmer av syriske familier der noen allerede har fått opphold i Norge.

De mange konfliktene i Midtøsten setter den kristne befolkningen og kirkene i meget krevende situasjon. Denne betydelige reduksjonen av kirkene og den kristne befolkningen ødelegger helt vesentlige elementer i det felles kulturgrunnlaget i regionen. Det er meget beklagelig at religiøse ekstremister innenfor alle de tre abrahamittiske religionene synes å motarbeide dette felles kulturgrunnlaget og slik er med på å forsterke konfliktene. Jeg er glad for at det ble naturlig for meg i 2013 å ta et offentlig oppgjør med ytterliggående kristen-sionister, som også finnes i vårt bispedømme. Dette oppgjøret blir minst like viktig i 2014, slik at den igangsatte dialogen mellom staten Israel og palestinske myndigheter ikke hindres av de ytterliggående kreftene. Dette understrekes også i en samtale jeg hadde med kong Abdullah II av Jordan tidligere denne uken, der han bekrefter at det er reell fremgang i forhandlingene mellom Israel og palestinere. Undersøkelser viser også at det fortsatt er et flertall både i den israelske og palestinske befolkningen for en to-stats-løsning, som er grunnlaget for en varig fredsløsning. Da er det viktig for oss å ta oppgjør med ytterliggående holdninger i vårt eget bispedømme som bekjemper opprettelsen av en palestinsk stat på Vestbredden og i Gaza, og som faktisk er på kollisjonskurs med den løsningen som flertallet av både palestinere og israelere støtter.

Lovsyng mangfold og samfunnsengasjement!

Vår historisk-kulturelle forankring og vår tilhørighet til et globalt og multikulturelt fellesskap, er meget tydelig i den nye salmeboken som ble lansert første søndag i advent i 2013. I den fremstår århundrenes vitnesbyrd og de mange ulike kulturene i vår tid, i et samlet hele. Salmeboken er den mest brukte samling av poetiske tekster og musikk i vårt land, og har derfor en meget stor innflytelse på våre bilder av andre generasjoner og mennesker i andre land. Den viser at kirken både er dypt forankret i norsk kultur og tradisjon, og alltid i aktiv dialog med impulser og bevegelser fra andre deler av verden. Borg bispedømme, Norges viktigste kommunikasjonspunkt med andre land og med sine dype røtter i middelalderens sivilisasjon, gjenfinner dette tydelig i vår kulturelle kontekst.

Mange av salmene uttrykker vår forpliktelse til et samfunnsengasjement for mennesker og skaperverk. Noen av dem kommer til oss fra tidligere århundrer, andre uttrykker vår generasjons utfordringer. Samlet binder salmeboken derfor sammen de to dimensjonene i kirkens sendelse, bønne og arbeidet, slik at det utvikles en enhetlig og helhetlig spiritualitet for vår tid.

Måtte 2014 bli et år der vi kommer et stykke lenger på den pilgrimsvandringen.

Allsang: NoS2013 nr 674:

«Pris være Gud»

Atle Sommerfeldt

Biskop

Fredrikstad 12.januar 2014